

Le'h Le'ha – La récompense des générations

Source : Likouté Si'hot volume 15, première Si'ha sur Le'h Le'ha

<p>La Michna retrace les deux premières séries de « dix générations » du monde</p>	<h2 style="margin: 0;">1</h2>
<p>פרקי אבות ה, ב: (1) עשרה דורות מאדם ועד נח - להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. (2) עשרה דורות מנח ועד אברהם - להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין, עד שבא אברהם וקבל עליו שכר כלם.</p> <p>Pirké Avot 5, 2 : (1) Dix générations séparent Adam de Noa'h - pour montrer à quel point [D.ieu] retarde Sa colère. Car toutes ces générations Le défiaient de plus en plus, jusqu'à ce qu'Il leur apporte les eaux du Déluge. (2) Dix générations séparent Noa'h d'Avraham, pour montrer à quel point Il retarde Sa colère. Car toutes ces générations Le défiaient de plus en plus, jusqu'à ce que vint Avraham, qui reçut la récompense de toutes.</p>	<p>Michna : « Dix générations d'Adam à Noa'h et de Noa'h à Avraham ».</p>
<p>Question (1) : Quelle « récompense » ces générations méritaient-elles ?</p>	<h2 style="margin: 0;">2</h2>
<p>רבינו יונה על פרקי אבות שם: [בעשרת הדורות מנח עד אברהם] לא נאמר "עד שנפרע מהן" - כי אברהם אבינו מלא כל החסרונות, ועשה טובה כנגד כל רעתם, והצילם מן הפרענות. אך נח לא יוכל להצילם, כי לא היה צדיק כל כך, [ולא התמסר לקרבם] ולמלא החסרונות. [ולכן אברהם] נטל שכר כלם, מאחר שכלם נצטוו לעשות טובה, וזה אינו עושה, וחברו מקים צויו וצויו עצמו - מדת הדין נותנת שיטל חלקו וחלק חברו בגן עדן.</p> <p>Rabénou Yona sur Pirké Avot ibid. : A propos des « dix générations de Noa'h à Avraham », il n'est pas dit « jusqu'à qu'ils furent punis... », car Avraham <i>compléta</i> tous leurs <i>manques</i>, il fit autant de bien que le mal qu'ils faisaient et il les sauva du malheur. Noa'h, par contre, ne pouvait sauver sa génération, car il n'était pas aussi Juste, et il ne s'investit pas afin de les rapprocher et <i>compléter</i> leurs <i>manques</i>... Ainsi, Avraham reçut le mérite de ses générations : car lorsque <u>tous</u> reçoivent l'ordre de faire du <i>bien</i>, et que l'un ne fait rien, alors que l'autre réalise son <i>bien</i> et celui de son ami – il est juste que celui-ci prenne sa part et celle de son ami au Paradis.</p> <p>גמרא חגיגה טו, א: מאי דכתיב "גם את זה לעמת זה עשה האלקים" (קהלת ז, יד) ? ... הקב"ה ברא צדיקים - ברא רשעים, ברא גן עדן - ברא גיהנם. כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בגן עדן ואחד בגיהנם, וזה צדיק - נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחבב רשע - נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם.</p> <p>Guemara 'Haguiga 15a : Comment expliquer le verset « D.ieu fit (créa) l'un face à l'autre » (Ecclesiaste 7, 14) ? D.ieu créa des Justes – Il créa [aussi] des Mécréants ; Il créa le Paradis – Il créa [aussi] l'Enfer. Chaque individu détient deux parts, une au Paradis et une autre en Enfer. Si le Juste mérite : il prend sa part et celle de son ami au Paradis ; si le Mécréant est coupable – il prend sa part et celle de son ami dans l'Enfer.</p>	<p>Ces générations défiaient D.ieu : quel mérite Avraham put « récupérer » ? En fait, le Juste récupère la part du Mécréant au Paradis. Seul Avraham parvint à le faire, mais pas Noa'h.</p>
<p>Question (2) : Qui récupéra la récompense des générations d'Adam à Noa'h ?</p>	<h2 style="margin: 0;">3</h2>
<p>ע"פ זוהר חלק א' כז, א: "ויקח ה' אלקים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו) : לעבדה - אלו רמ"ח מצות עשה, לשמרה - אלו שס"ה מצוות לא תעשה.</p> <p>Zohar I 27a : « D.ieu prit l'homme et le plaça au Paradis, pour le cultiver et le préserver (Berechit 2, 15) : « Pour le cultiver » : ce sont les 248 Mitsvot positives, « pour le préserver » - ce sont les 365 Mitsvot négatives.</p> <p>לקוטי שיחות: גן העדן נועד לאדם לתכלית ולמטרה מסוימת. לכן לא יתכן שישאר הגן עדן מקום "פנוי". לפיכך הכרחי לומר, שלעשרה דורות שמאדם ועד נח לא היה מלכתחלה שום חלק - שכר. אך יש להבין: במה עשרה דורות הראשונים היו "מכעיסין" באפן ששונה וגרוע יותר מן הקבוצה השניה של "עשרה דורות" ?</p> <p>Likouté Si'hot : Le Paradis est destiné à l'homme pour un objectif défini. Il ne peut y avoir « d'endroit vide ». Nous devons donc en conclure que les « dix générations d'Adam à Noa'h » n'avaient, d'emblée, aucune part (et salaire) au monde futur. Il nous faut cependant comprendre : en quoi le premier groupe des dix générations « défiait » D.ieu de façon différente et plus grave que le second groupe de « dix générations » ?</p>	<p>Dans ce cas, qui récupéra la part au Paradis des « dix premières générations » ? Il faut donc en conclure qu'elles n'en avaient pas. Pourquoi ?</p>
<p>Question (3) : « A quel point Il retarde Sa colère » - est-ce un fait nouveau ?</p>	<h2 style="margin: 0;">4</h2>
<p>ע"פ דרך חיים להמהר"ל על פרקי אבות שם: הלא זהו פסוק מפרש (שלא יד, יח) : "ה' ארך אפיים" (לצדיקים ולרשעים - רש"י) ? אלא שהחדוש במשנה זו הוא "עד כמה", שהקב"ה מאריך אפו אפלו "עשרה דורות". כי אין מספר שעולה יותר מן עשרה. כי אחר המספר של עשרה - חוזר כבראשונה לגמרי ואין כאן השתנות.</p> <p>Dere'h 'Haïm du Maharal, Pirké Avot ibid. : Il s'agit pourtant d'un verset explicite (Chela'h 14, 18) : « D.ieu est long à la colère » (pour les Justes et pour les Mécréants – Rachi) ! En fait, la nouveauté de la Michna est plutôt sur la <u>durée</u>, « à quel point » D.ieu est longanime – même jusqu'à « dix générations ». Car il n'y a pas de chiffre au-delà de dix. Après le chiffre « dix », [le compte] recommence complètement, sans aucune variation.</p>	<p>Le fait nouveau de la Michna : La longanimité de D.ieu dure jusqu'à « dix générations ». Pourquoi 'dix' ?</p>

Développement : La clé de la réponse se trouve dans la Michna précédente...

5

פרקי אבות ה, א: בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר? והלא במאמר אחד יכול להבראות! אלא (1) להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, (2) ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

Pirké Avot 5, 1 : Le monde fut créé en dix Paroles. Que cela vient-il nous apprendre ? D.ieu aurait bien pu créer le monde en une seule Parole ! Seulement, cela est pour : (1) Punir les Mécréants qui perdent le monde, créé en dix Paroles, (2) Bien récompenser les Justes qui maintiennent le monde, créé en dix Paroles.

לקוטי שיחות: כהמשך לשני דברים הנלמדים לגבי שני סוגי בני-אדם, מלמדת המשנה שאחר-כך על: (1) "עשרה דורות מאדם ועד נח..." - עשרה דורות אלו היו רשעים שמאבדין את העולם, ולפיכך הענישם הקב"ה עם מי המבול. (2) "עשרה דורות מנח ועד אברהם" - אמנם גם הם "היו מכעיסין ובאין", אבל אברהם אבינו "קיים" את העולם והוא יצר והביא קיום על כל עשרת הדורות הללו, ולכן היה ענין של "שכר כלם", והוא קבל זאת.

Likuté Si'hot : Après ce double enseignement, concernant deux catégories d'hommes, la Michna suivante nous enseigne sur : (1) « Les dix générations d'Adam à Noa'h », qui furent des Mécréants qui firent perdre le monde. C'est pourquoi D.ieu les punit par les eaux du Déluge. (2) « Les dix générations de Noa'h à Avraham », qui certes « défiaient » aussi D.ieu, toutefois, Avraham parvint à « maintenir » le monde et il renforça ainsi ces dix générations. Il en résulta une « récompense de toutes à la fois », qu'Avraham reçut.

Les deux séries de générations correspondent bien aux deux catégories citées dans la Michna précédente : Les Mécréants qui perdent le monde et les Justes qui le maintiennent.

Explication : La différence profonde en ces deux « séries de générations »

6

לקוטי שיחות: כשם שבמלחמות של ישראל, כפשוטן, היו דברים שהחרימו והיו דברים שבזוזו כשלל, כך גם במלחמה נגד הרע שבועולם יש שני סוגים של רע, וכתוצאה מכך יש שני אפנים ל"טפול" בהם: (א) דברים שהם רעים לחלוטין, שאין בהם שום טוב. דברים כאלה צריך לאבד ולהשמיד. (ב) דברים אשר למרות שבגלוי אין הטוב שבהם נראה, יש בהם בכל זאת ניצוץ טוב, ומשום כך אין לאבדם, אלא ל"טפול" בהם עד אשר "יקימו" אותם, על-ידי שיהפכו אותם מרע לטוב. וזהו ההבדל בין שני סוגי הקבוצות של "עשרה דורות".

Likuté Si'hot : De même que lorsque les Juifs faisaient la guerre, certains objets étaient confisqués, alors que d'autres pouvaient faire partie de leur butin ; aussi, dans la guerre contre le mal du monde, il existe deux formes de mal et donc deux façons d'agir à son encontre : (1) Des objets totalement mauvais, ne comportant pas le moindre bien. Ceux-ci doivent nécessairement être perdus. (2) Des objets dont l'aspect positif n'est pas visible, mais qui possèdent une étincelle de Bien. De ce fait, ils ne doivent pas disparaître, il faut plutôt s'en occuper afin de les « maintenir », transformer leur Mal en Bien. Telle est la différence entre les deux séries de générations.

Dans la guerre contre le Mal, certaines choses sont totalement irrécupérables, d'autres sont récupérables par transformation. La différence entre les séries de générations.

Pourquoi est-il question, à chaque fois, de « dix générations », spécifiquement ?

7

תניא פרק ו: כמו שנפש האלקית כלולה מעשר ספירות קדושות .. כך הנפש דסטרך אחרא מקלפות נגה. כלולה מעשר כתרין דמסאבותא, שהן שבע מדות רעות .. ושכל המולידם הנחלק לשלש.

Tanya ch. 6 : De même que l'âme divine est composée de « dix Saintes Sefirot (attributs) » - l'âme animale émanant de l'autre côté (de la Klipate Noga), est aussi composée de « dix couronnes d'impureté » : sept facultés sentimentales négatives, et l'intellect qui les génère – étant lui-même divisé en trois facultés.

לקוטי שיחות: השלמות המלאה של הטוב ושל הרע - בנויה על המספר עשר, של עשר בחינות. לפיכך מאריך הקב"ה אפו, ומחכה לחזרה בתשובה, עד עשרה דורות. כלומר, עד מלוי והשלמת המדה של "מכעיסין ובאין" בכל עשר הבחינות (דורות) של הרע.

Likuté Si'hot : La plénitude absolue du bien, comme celle du mal, est construite par le chiffre « dix », qui est l'ensemble des dix niveaux. C'est pourquoi, D.ieu est longanime, Il attend le retour à la Techouva jusqu'à « dix générations » : jusqu'à ce que la « défiance » ait atteint pleinement les dix niveaux (générations) du mal.

Le chiffre « dix » représente la plénitude : celle du Bien comme celle du Mal... D.ieu attend la Techouva, tant que le mal n'est pas « plein ».

Enseignement : Chez l'homme aussi, deux « périodes » dans son service divin

8

לקוטי שיחות: כאשר אדם שקוע במשך "עשרה ימים" תמימים בענינים בלתי רצויים, ובכל זאת "טוב לו", הוא עלול לחשב בטעות, שמצב זה ימשך. על כך אומרת המשנה, שטוב זה הוא מפני שהקב"ה "מאריך אף", אך הוא יפסק לאחר זמן מסוים. לפיכך צריך הוא "להביא עליהם את מי המבול" - לבטל לגמרי את הענינים הבלתי רצויים. אך אין די בעבודה זו: כדי להשלים ה"עשרה ימים" תמימים שעברו, מכרח הוא לעסק בעבודה השנייה, התקופה השנייה של "עשרה דורות" לפעל ל"קיום" הימים הקודמים - להפוך החשך לאור, עד ש"וקבל שכר כלם".

Likuté Si'hot : Lorsqu'un homme sombre [pleinement], durant « dix jours » pleins, dans des situations non souhaitables, et que pourtant « tout va bien » : il pourrait penser, par erreur, que cette situation perdurera. La Michna précise donc que s'il a connu le bien c'est parce que D.ieu est « longanime », mais que cela finira par s'arrêter. Cet homme devra « apporter les eaux du Déluge », afin de supprimer totalement ces sujets malencontreux. Néanmoins, il ne peut se suffire de cela : afin de réparer les « dix jours » passés, il devra se préoccuper de la seconde série des « dix générations », pour « maintenir » le passé, transformer l'obscurité en lumière, et recevoir toute la récompense !

Enseignement : Deux périodes de « dix jours » chez le fauteur. D.ieu est certes longanime, mais il faudra finir par transformer ce Mal en Bien, afin de recevoir toute la récompense.